

III.

Mann Miksa jelentékeny sikerét azonban nem egyedül a műbirálat ismerte el. — A mester oly szerencsés volt, hogy munkája végén — a rég múlt idők jöttek és nyomták rá munkájára a siker pecsétjét.

A művész ugyanis, — mikor már hónapokig tartó munkájával csaknem teljesen készen volt, — a vár még helyre nem állított épületrészében járt-kelt s egy ilyen szárny valamely szobájának falán — az ő alkotásával teljesen azonos falképmaradványokra talált. Ugyanazon indázatok, virágok, levélzetek, mint amelyeket ő távol Árvától wassenburgi műtermében kartonjaira tervezett, s amelyeket aztán e régi festmények szomszédságában egy terem falára festett. A művész elismerést, jóváhagyást láthatott e falképmaradványokban, s ugyanezül fogadhatja a vártulajdonos közbirtokosság is azokat.

A régi festményroncsok korának meghatározására szolgálhatnak azok a címerek, amelyek ott láthatók az indázatok mellett. (Az indázatok közé vagy az indázatokra voltak-e festve ma már meghatározhatatlan.) Az idők viszontagságaiban nagyon elkopott címerfestmények, csak a valószínűség szerint határozhatók meg. A címerpaizs formája egy a címerfestő miniator szeszélyes ötletének beszámításával teljesen azonos többek közt azzal a címerrel, — melyet II. Ulászló adott Jánosi Kánthor Benedeknek és vérrokonainak 1509-ben. A paizs már nem a dobor- vagy a torna-paizs, hanem fen vízszintes, jobb oldalán öblös, u. n. tárcsa-paizs, mely a XV. és XVI. század elejének sajátja. A paizs két oldalán a címerfartó angyal két szárnya mutatkozik — s a paizsban ágon álló madár.

A vár a XV. század vége felé Komorovszky Miklós birtoklásából Mátyás király jogos közbelépése folytán kiesvén — urát cserél s a század nyolcvanas éveiben a lipői herceg méltóságára emelt Corvin Jánost uralja. Ez a kétségtelen tény és ama címer fenmaradt részletei csaknem bizonyos, hogy szerves kapcsolatban állnak egymással s így alig téves ama következtetés, hogy a vár Mann felfedezte falkép maradványai Corvin János idejéből valók.

545

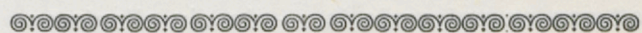
Az itt látható indázat rendszere egyedül annyiban üt el Mann új alkotásának indáitól, hogy itt az indák egymásba kapcsolódnak, egymáson átkúsznak, aminek az oka, hogy ez indázatok között a festőnek nem volt szüksége mezőkre, mert nem volt célja e falsíkon jeleneteket vagy emblémákat megörökíteni. Ellenben gazdagon halmozta el ez indákat virágokkal, gyümölcsökkel, sőt már megjeleníté itt a renaissance kedvenc motívumát az emberi fejet, mely arcélben egy inda záró-motívumát képezi.

Ime: itt találkoztok a XV. század a XX-ikkal.

A művet, az ars longa — öt századon szökkené át.

A tudás és a művészet — az ember e két erőhatalma, amellyel nagy harcait vívja meg, s amellyel nagy gyönyöreit hódítja — újra elénk állítja azt ma, — amit annyi évszázadnak előtte az egyszerű, hétköznapi műves hétköznapi tudásával s becsületes igyekezetével megcsinált.

A művészeti alkotások rövid élete mentén ott van a művészet hosszú élete, — a művészet halhatatlansága. A százados műalkotásokat fagy pattogatja, zápor mossa le a falakról. Elmosódik a régi tökéletesség s az örökléthez képest egy pillanat múlva roncs, de még mindég anyag a vizsgálódásra, alap a sejtelmekre, tér a következtetésekre. S e vizsgálódás, e sejtelen, e következtetés mind a művészethez vezet.

A posta-kürt.

Irta: H. Eichendorff.

Ragyogtak mind az arany-csillagok.
Az ablaknál álltam magamba,
Mikor hirtelen messze-messze
Fölhangzott a posta-kürt hangja.

A szívem lassan elszorult rá.
Fölsírt bennem egy régi emlék.
Ó, ha most e fűszeres nyári éjben
Én is velük, velük mehetnék!

Fordította: Harsányi Lajos.

546